

Plenum

Måndag 11.3.2019 kl. 12.03—15.06

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 34 § i gruvlagen

Regeringens proposition RP 293/2018 rd
Utskottets betänkande EkUB 40/2018 rd

Andra behandlingen

Talman Paula Risikko: Ärende 4 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas.

Debatt

13.11 **Lauri Ihalainen sd:** Arvoisa puhemies! Esitän vastalauseen mukaisin perustein tällä kertaa lakiesityksen hylkäämistä ja samalla vastalauseessa esitetyn lausuman hyväksymistä eduskunnan päätökseksi.

13.12 **Silvia Modig vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Ihalaisen esitystä.

Nämä pykäläthän kannattaisi hylätä kokonaan ja lausuman mukaisesti ryhtyä kaivoslain kokonaisarviointiin. Ei kannata tehdä nyt tämmöisiä yksittäisiä pykälämuutoksia, koska pitäisi kaivoslaki ottaa kokonaisuudessaan tarkasteluun, niin kuin eduskunta edellytti CETA-sopimusta käsiteltäessä.

Tämä ehdotus näiden kahden pykälän muuttamiseksi oli kyllä poikkeuksellisen huonosti valmisteltu. Se on jopa keskenänsä ristiriitainen ja siten harhaanjohtava. Näitten pykäläen ongelma on se, että ne heikentävät ympäristövaikutusten arviointia. Yva- ja Natura-arvioita voidaan näitten pohjalta toimittaa vasta sitten kun lupahakemus on jo jätetty, mutta koko ympäristövaikutusten arvioinnin ideahan on se, että saadaan tietoa siitä, mikä toteuttamistapa olisi ympäristön kannalta parempi. Nyt jos nämä pykälät hyväksytään, niin se toteuttamistapa on käytännössä jo valittu ennen kuin ympäristöarviointi on suoritettu loppuun ja lisätty jo aiemmin jätettyyn lupahakemukseen.

Ympäristövaikutusten arviointi on myös siinä mielessä olennainen, että se on ensimmäinen kohta, jossa alueen asukkaille tarjoutuu mahdollisuus ottaa kantaa kyseiseen hankkeeseen, eli asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia heikennetään entisestään, kun kaivoslakia pitäisi kehittää aivan päinvastaiseen suuntaan. Kunnalla ja kuntalaisilla tulisi olla vaikutusmahdollisuuksia siihen, tuleeko heidän kuntansa alueelle kaivoshanketta vai ei, ja heillä tulisi olla tässä aitoa päätösvaltaa.

Kuten me CETA-sopimuksen yhteydessä yhdessä päätimme, kaivoslakia tulisi arvioida kokonaisuudessaan. Silloinen hallitus teetti selvityksen yhdellä asianajotoimistolla, joka tunnetaan enimmäkseen kaivosteollisuuden lobbarina, ja sen selvityksen perusteella todettiin, että tarvetta kokonaisarviointille ei ole. Nyt tässä esitetään lausumaa siitä, että koko-

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

naisarviointiin tulisi lähteä, ja siten se on samansisältöinen kuin eduskunnan aiempi kanta siitä, että kaivoslakia tulee kokonaisuudessaan arvioida.

Kannatan edustaja Ihalaisen esitystä.

13.14 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Lyhyesti tuon omalta osaltanikin näkemyksen tästä kaivoslain uudistamisen tarpeesta.

Tässä kyseessä on nyt hallituksen esitys liittyen vain kahteen pykälään. Pari kolme vuotta sitten eduskunta on hyväksynyt, että nämä pykälät uudestaan valmistellaan ja tuodaan eduskunnalle päätettäväksi.

Ympäristövaliokunnassa nimenomaan kiinnitettiin huomiota tähän kaivoslain kokonaisuudistamistarpeeseen, vaikkakin tilanne on tällä hetkellä se, että nykyinen kaivoslaki on tullut voimaan 2011 ja meillä on edelleen niin, että meillä ei ilmeisesti ole tällä hetkellä yhtään toimivaa kaivosta, joka olisi tämän nykyisen, 2011 voimaan tulleen lainsäädännön mukaan luvitettu. Tiedämme kaikki, että kaivoksen toiminta siitä, kun lähdetään asioita valmistelemaan, on pitkä, ja nämä nykyiset toimivat kaivokset ovat ennen vuotta 2011 luvittuja. Tarvetta tähän kokonaistarkasteluun on monestakin syystä: Tietenkin senkin takia, että kansainvälisiä toimijoita on Suomessa huomattava määrä ja kiinnostus kaivostoimintaan on kasvanut. Myös sen takia tietenkin, että markkinahinnat nousevat ja erilaisista metalleista on pulaa.

On myöskin tärkeää edistää avointa ja läpinäkyvää vuorovaikutusprosessia, jotta sitten paikallisten toimijoiden hyväksyvyys näissä asioissa olisi suurempi. Ja siinä mielessä ajattelin tässä yhteydessä vain todeta, että tämänkin esityksen, vaikka nyt on kyse vain kahdesta pykälästä, lopputulema on se, että kokonaistarkastelua alalla tarvitaan.

13.16 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessähän on taustalla eduskunnan yksimielinen lausuma, ponsi, jossa siis kaikki puolueet edellyttivät, että hallitus tuo tämän korjauksen eduskuntaan. Ymmärrän, että kun tämä on tuotu juuri sen mukaisesti, mitä on edellytetty, niin eri valiokunnissa on noussut erilaisia näkökulmia, ja nyt sitten siitä on täällä jätetty myös vastalause.

Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen, että tulevilla vaalikaudella on välttämätöntä, että katsonne kokonaisuutena kaivostoimialan lainsäädäntöä. Silloin varmasti tarkastelussa tulee perusteellisen selvityksen jälkeen olla myös jonkinlainen kaivosvero, mutta haluan korostaa sitä, että tämän pitää tapahtua kokonaisuutena. Itse asiassa kun katsotaan kaivostoimintaa, niin kaivoslaki ei ole niin merkittävä laki, vaan esimerkiksi ympäristönsuojelulaki on melkeinpä, voi sanoa, päälaki siinä toiminnassa. Sen takia on tärkeää katsoa tämän koko toimialan lainsäädäntöä kokonaisuudessaan ja harkita, mitä muutoksia sinne on syytä tehdä.

Yhdyn myös niihin ajatuksiin, että kunnilla tulee aina olla viimekätinen oikeus siinä, syntykö kunnan alueelle kaivos vai ei. Tänä päivänä se pääsääntöisesti pitää paikkansa, mutta on herännyt epäilyjä joissakin tapauksissa ja parhaillaan oikeusprosessissa olevissa kaavapäätöksissä siitä, voiko kunta viime kädessä päättää. Jos käy ilmi, että kunnalla ei ole absoluuttista niin sanottua veto-oikeutta siihen, tuleeko kaivos vai ei, niin silloin tarvitaan lainsäädännön täsmennystä niin, että aina, joka tapauksessa, kaikissa tilanteissa se lähiyhteisö eli kunta pystyy päättämään siitä, tuleeko kaivos vai ei.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa kuitenkin sitä, että Suomi tarvitsee kestävästä kaivostoimintaa, siis ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä kaivostoimintaa. Sil-

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

loin kun nämä reunaehdot täyttyvät, on eettisesti kestävämpää, että sitä harjoitetaan täällä kuin esimerkiksi Afrikan maissa, joissa ei ihmisoikeuksia, lasten oikeuksia, ympäristöoikeuksia noudateta.

13.18 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohelle haluan todeta, että jos te ajattelette samalla tavalla kuin minä, että kuntalaisilla ja kunnalla pitää olla vahvempi päätösvalta siihen, tuleeko kaivos kunnan alueelle, niin silloin teidän kannattaisi hylätä nämä pykälät. Nämä pykälät heikentävät kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia sen takia, että prosessissa ympäristövaikutusten arviointi on se ensimmäinen kohta, jossa kuntalaisille, asukkaille tarjoutuu mahdollisuus kommentoida tätä koko hanketta. Nämä pykälät itsessään heikentävät kuntalaisten osallistumismahdollisuutta.

Viittasitte puheenvuorossanne myös siihen yksimielisesti hyväksytyyn lausumaan vuonna 2016. Näin todella hyväksyimme, mutta ei siihen sisältynyt mitään pienellä printattua osuutta miten tahansa valmistellusta, minkä tahansa sisältöisestä pykälästä. Haluan lainata teille ympäristövaliokunnan lausuntoa. ”Lausuntokierroksen puuttumisen johdosta hallituksen esitys on myös jäänyt teknisesti viimeistelemättömäksi. Esitys sisältää runsaasti kirjoitusvirheitä, viittaukset eduskunnan asiakirjoihin ovat teknisesti virheellisiä, rinnakkaisteksti on virheellinen, pykäliin sisältyy sekä asia- että teknisiä virheitä, ja perustelut ovat sisäisesti ristiriitaiset.” [Puhemies koputtaa] En minä kannattamalla sitä lausumaa kyllä todellakaan antanut mandaattia tälle, että näin luokattomasti valmistellut pykälät tulisi hyväksyä.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

13.20 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tunnustettava, että tähän hallituksen esitykseen sisältyy tällaisia teknisiä virheitä, jotka on talousvaliokunnassa korjattu.

Mutta mitä tulee sitten kuntien osallistumiseen, itse asiassa kysymys ei minusta niinkään ole siitä, voivatko kuntalaiset osallistua siihen prosessiin — se on äärimmäisen tärkeää, että voivat — vaan kun minä edellä puhuin tuosta kuntien niin sanotusta veto-oikeudesta eli viimekätisestä oikeudesta ratkaista, tuleeko kaivos kuntaan vai ei, niin tarkoitin sillä siis erityisesti kunnan päätöstä ratkaista tämä viimein kaavoituksen kautta, en niinkään sitä, että kunta voi lausua mielipiteitään eri prosesseissa, vaan sitä, että voi lopullisesti ratkaista kaavoituksen kautta, tuleeko kaivos vai ei. Tähän kysymykseen ei tämä hallituksen esitys tuo minkäänlaista heikennystä.

13.21 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö ja tätä hallituksen esitystä puolustavat hallituspuolueiden kansanedustajat ovat vedonneet siihen, että tämä esitys perustuu eduskunnan yksimielisesti hyväksymään lausumaan. Kuten edustaja Modig jo totesi, eduskunta on hyväksynyt kaivoslaista yksimielisesti kaksi lausumaa. Toinen on se, jonka nojalla tämä esitys on valmisteltu, toinen on sitten CETA-sopimuksen yhteydessä hyväksytty lausuma kaivoslain kokonaisuudistuksen tarpeesta.

Nyt työ- ja elinkeinoministeriö on suhtautunut näihin kahteen lausumaan aivan eri tavoin. Tälle kaivoslain perusteellisemmalle uudistamistarpeen tarkastelulle ministeriö on käytännössä viitannut kintaalla. Edustaja Lohi luetteli asioita, joita tässä uudistuksessa tar-

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

vittaisiin ja joista sinänsä olen ihan samaa mieltä. Sen sijaan nyt käsillä olevasta esityksestä edustaja Modig jo kertoi, miten huonosti se on valmisteltu, todella poikkeuksellisen huonosti. Lisäksi en tiedä, tiesikö talousvaliokunta tuodessaan sitä kyseistä pontta eduskunnan täysistunnolle, että tästä asiasta oli ministeriöiden välillä jo aikaisemmin keskusteltu ja siinä vaiheessa ympäristöministeriö oli antanut tästä ajatuksesta jyrkän kielteisen lausunnon. Nyt kun tämä esitys tuotiin eduskuntaan, niin todella lausuntoa ei kysytty keltään, ei edes ympäristöministeriöltä, vaikka tämä koskee myös ympäristövaikutusarviointia ja Natura-arviointia, jotka ovat nimenomaan ympäristöministeriön vastuualueen asioita.

Ympäristövaliokunnassa, kun kävimme tätä esitystä läpi, kukaan ei vastustanut — ainakaan en valiokunnan puheenjohtajana huomannut, että kukaan sinänsä vastustaisi — sitä tavoitetta, että jos kaivosyhtiö, joka on tehnyt tutkimuksia malminetsintään ja niin pois-päin jollain alueella, haluaa säilyttää etuoikeuden kaivostoimintaan, mikäli kaivos joskus perustetaan, mutta ei ehdi saada täydellistä kaivoslupahakemusta valmiiksi määräaikaan mennessä, niin on hyvä tarjota keino säilyttää tämä etuoikeus. Sellainen voisi olla esimerkiksi se, että määräaikoihin voisi saada pidennyksen perustellusta syystä.

Kuitenkaan tämän lakiesityksen valmistelussa ei ole lainkaan tarkasteltu tällaisia muita vaihtoehtoja, esimerkiksi tätä mainitsemaani määräajan pidennystä, vaan on lähdetty ratkaisuun, joka, kuten edustaja Modig jo totesi, heikentää lähiympäristön ihmisten tiedon-saantia ja vaarantaa sen ympäristövaikutusarvioinnin perusajatuksen, että ympäristövaiku-tusarvioinnissa tarkastellaan eri vaihtoehtoja, jotta voidaan valita niistä fiksuin.

13.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä on hyvin esitelty näitä ongelmia, mitä näissä pykälämuutosesityksissä nyt on, ja yhdyn kyllä tähän. Sinänsä, kun on se tavoite, mitä näillä kahdella pykälämuutoksella halutaan toteuttaa, että ne mahdollistaisivat etuoikeusjärjestelmän syntyminen yhtiölle, joka on siellä alueella toiminut, ilman että joku toinen yhtiö ikään kuin kiilaisi edelle sen takia, että tämä ensimmäinen yhtiö tekee huolella ja hyvin ympäristövaikutusten arvioinnit ja siihen menee paljon aikaa, niin kuten edustaja Hassi tuossa edellä totesi, varmasti me kaikki olemme sitä mieltä, että on kohtuullista, että tämmöinen vastuullisesti, hyvin toimiva yhtiö saisi sen etuoikeuden, mutta tämä tapa, millä se nyt esitetään tehtävän, eli niin, että sitten he saisivat luistaa tästä ympäristövaikutusten arvioinnista ja Natura-arvioinnista ennen lupahakemuksen jättämistä, on kyllä huono keino ratkaista tämä ongelma. Kuten tässä on edellä kerrottu, ympäristövaikutuksen arvion ideanahan on nimenomaan selvittää, millaisia ympäristövaikutuksia erilaisista vaihtoehdoista tulee, ja sitten pyrkiä valitsemaan se vaihtoehto, jossa vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Ja jos ei tällaista arviota tehdä etukäteen vaan lupahakemus jätetään jo ja siinä määritellään ne rajat, mille alueelle halutaan kaivoslupaa tai etsintälupaa, niin silloinhan tämmöinen vaikutusarviointi olisi yhtä tyhjän kanssa. Ja aivan kuten tässä on tullut esille, ympäristövaikutusten arviointi on myös se keino, millä asukkaat saavat yleensä ensimmäisenä laajasti tietoa hankkeista ja niiden vaikutuksista. Ja siksi tämä tapa, mitä tässä on esitetty tämän etuoikeusjärjestyksen syntymiseksi, on kyllä nyt aivan vääränlainen.

Kun me tiedämme, kuten tässä keskustelussakin on tullut hyvin esiin, että kaivoslainsäädäntö, niin itse kaivoslaki kuin erilainen muu lainsäädäntö, joka liittyy kaivostoimintaan, vaatii uudistamista ja että työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut selvityshenkilön selvittämään sitä, millaisia muutoksia tarvitaan — tästä on valmistumassa nyt väliraportti huh-tikuun puolivälissä, ja sitten kesällä työ valmistuu kokonaisuudessaan — niin olisi nyt

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

kaikkein järkevintä jättää nämä pykälämuutokset tekemättä, palata tähän asiaan sitten sen suuremman revohkan ympärillä. Varmasti ensi kaudella tähän kaivostoimintaan liittyvän lainsäädännön uudistamisen yhteydessä yhdessä teemme näitä erilaisia asioita verotukseen liittyen, jälkihoitovastuisiin liittyen, kunnan parempiin vaikutusmahdollisuuksiin, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin, maanomistajien oikeuksiin ja näihin muihin näkökulmiin liittyen, mitä keskustelussa on hyvin noussut esille sekä täällä meillä että yleises-tikin kansalaisten joukossa.

13.27 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Yhdyn täysin edustaja Mikkosen sanoihin, ja talousvaliokunnassa me, vihreät, demarit ja vasemmisto yhdessä olemme paremman esityksen takana. Tässä hallituksen esityksessä ongelma on se, että se muuttaa tilannetta siten, että etuoikeuden voi saada heti lupahakemuksen jätettyään, vaikka se ei sisältäisi esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointia. CETA-sopimuksen yhteydessä luvattiin, että kaivoslain kokonaisuudistus tehdään. Sitä ei ole tehty, ilmeisesti sen takia, että sille muka ei ole tarvetta, mutta nyt sitten, kun oppositio on tästä nostanut metelin, myönnettään, että sille onkin vallan suuri tarve.

Eihän missään verrokkimaissa ole näin höveliä kaivoslakia kuin Suomessa, eivätkä Norjaankaan aikoinaan, kun sieltä rupesi öljyä löytymään, ulkomaalaiset öljy-yhtiöt tulleet ja hyötynyt niistä, vaan niistä luonnonrikkauksista on hyötynyt Norja, Norjan kansa ja Norjan valtio. Näinhän sen pitäisi olla kaikkialla muuallakin. Meidän tarvitsisi joka asiassa, kun teemme politiikkaa, ajatella, kenen etuja me täällä valvomme. Me valvomme suomalaisten etua. Tämä maa mineraaleineen, pohjavesineen, metsineen kuuluu tälle kansalle. Meidän pitää miettiä, miten tämä kansa voisi hyötyä ja saada lisää meidän omista luonnonvaroitamme. Meidän kallioperämme harvinaisista mineraaleista kotimaahan jäävä arvonalisä on tällä hetkellä hyvin pieni, ja kaupan päälle tulevat vielä ulkomaalaisten kaivosyhtiöiden Suomessa aiheuttamat ympäristöhaitat. Me tarvitsemme kaivosveron ja muunlaisia toimia, jotta meidän mineraaleistamme jäävä arvonalisä tälle kansalle on paljon parempi, ja meidän pitää lopettaa tämä Ruotsin vallan aikainen ensiksi ehtinyt -periaate ja ottaa mallia muista, verrokkimaista. On aika tehdä isänmaallista politiikkaa. On aika lopettaa ajattelu, että Suomi luonnonvaroineen kuuluu kaikille.

13.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On pakko edustaja Huhtasaaren jälkeen hieman valaista kuitenkin niitä tosiasioita tämän päivän tilanteesta. Jos verrataan Suomen ja Ruotsin kaivoslainsäädäntöä — verrokkimailla viittasitte varmaan näihin meidän naapureihin — niin ei voi sanoa, että meillä olisi jotenkin höveliä verrattuna Ruotsiin. Meillä ovat jotkut asiat paljon tiukempia kuin Ruotsissa.

Toinen juttu: Jos me poissulkisimme ulkomaalaiset toimijat täältä, niin kuka täällä etsisi malmia? Ei kukaan. Ei meillä ole kotimaassa semmoisia pääomia, satoja miljoonia, että me voisimme ottaa sen riskin. Minusta on tärkeää, että meillä on täällä toimijoita, jotka ottavat riskin ja kartoittavat meidän maaperäämme.

Ja väite siitä, että Suomeen ei jää mitään arvonalisää tai hyötyä näistä kaivoksista, ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Jokainen meistä tuntee esimerkiksi Kittilässä Levin matkailualueen, joka on aivan loistava esimerkki, mutta kuinka moni tietää, että tosiasiasa Kittilän kuntaan Kittilän Agnico Eaglen kaivoksesta tulevat verotulot ovat paljon suuremmat kuin siitä matkailusta tulevat? Siis joka vuosi Kittilän kunta saa suoria verotuloja yli 5 miljoonaa euroa Kittilän kaivoksesta ja sen toiminnasta, ja tämän lisäksi valtio saa yli 3 miljoonaa

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

naa rojalteja. Siis se jättää erittäin paljon arvonlisää sille alueelle, ja siellä on töissä tuhat henkeä, joista 90 prosenttia asuu Lapin alueella. On siis täysin löperöä väittää, etteikö tämä, vaikka se on ulkomaalainen yhtiö, joka omistaa tämän kaivoksen, hyödyttäisi ja hyödyttäisi valtavasti koko Lapin aluetaloutta ja koko Suomen taloutta. Tämän takia Lapin liitto myönsi sille vuoden aluekehittäjä -palkinnon, korostan, yksimielisesti — siis kaikki puolueet olivat yksimielisiä siitä, että tämä kaivos, jonka omistaa ulkolainen toimija, on tehnyt vuoden aluekehittäjä -teon. Ei kannata näin panna vastakkain näitä toimijoita, vaan tärkeintä on korostaa, että tarvitaan kestävästä kaivostoimintaa — tarvitaan tietenkin kaivosvero, jotta jää sille alueelle enemmän rahaa — eli sen pitää olla ekologisesti kestävä, sosiaalisesti kestävä ja taloudellisesti kestävä, eikä niin, että me suljemme täältä ulkolaiset toimijat pois.

13.32 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Ei siinä mitään, keskusta saa olla tyytyväinen nykyiseen kaivoslakiin. Kaivoslakia uudistettiin 2010-luvun alussa silloisen keskustalaisen elinkeinoministerin Mauri Pekkarisen johdolla, ja jos tämä on teille riittävä taso, niin se on ihan hyvä, että tuotte sen tälleen rehellisesti varsinkin ennen vaaleja esille.

Monessa muussa maassa valtion mineraalivarat ovat valtion omistuksessa ja kaivosyhtiö maksaa niiden käytöstä. [Markus Lohen välihuuto] Esimerkiksi Australiassa osavaltiokohtaisesti joutuu kaivosyhtiö maksamaan korvauksena 2,5—10 prosenttia louhitun malmin arvosta. Yhdysvaltain Nevadassa kaivosyhtiöt taas maksavat 5 prosentin vuosittaisen rojaltilin kullaan nettoarvosta. Tällä hetkellä, jos edustaja Lohi tietää, Suomessahan tuotetaan myös verovaroin Geologian tutkimuskeskuksen toimesta tietoja malmiesiintymien sijainneista, mitä ulkomaalaiset kaivosyhtiöt ja sijoittajat voivat käyttää hyväkseen ihan vapaasti. Tämäkin tuotetaan verovaroin, ja tämä on kyllä aika keskeinen tieto, jota kaikki voivat käyttää, siitä, missä meidän malmiesiintymämme sijaitsevat.

Perussuomalaiset ja ilmeisesti aika moni muukin puolue täällä on sitä mieltä, että meidän kaivoslakimme ei ole tyydyttävällä tasolla. Me haluamme lisätä suomalaista omistusta ja haluamme lisätä tälle kansalle sitä arvonlisää, mikä meidän mineraaleistamme koituu. Siis Suomessa on jopa kromia, mikä on muuten äärimmäisen harvinainen mineraali. Mutta ihan mukava kuulla, että keskusta on tyytyväinen tähän nykytasoon, millä meidän kaivoslakimme on.

13.34 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että luulenpa, että tarpeellisen mineraalien louhinnan kestävästä kaivostoiminnan arvonlisän ja luonnonvarojen hyödyntämisen ohella suomalaisille hyvin tärkeää on myös se, että ihmiset voivat oikea-aikaisesti osallistua elinympäristöönsä kohdistuviin maankäytön suunnitelmiin ja hankkeiden suunnitteluun, ja suomalaisille on erittäin tärkeää, että Suomessa säilyvät meidän puhtaat vesistömme ja meidän puhdasta luontoamme.

Yksi osa kaivoslain uudistamistarpeista liittyy myös siihen, että suomalaisten järkeen ei meinaa millään käydä se, että ei voitaisikaan luottaa siihen, että jos valtiovalta on tehnyt päätöksen asiantuntijatiedon pohjalta rajata joitakin luonnoltaan arvokkaita kohteita teollisen toiminnan rakentamisen ulkopuolelle luonnonsuojelupäätöksin, niin nuokaan alueet eivät olisi suojassa vaikkapa malmien etsinnältä, mikä antaa toimijoille etukäteisen lupauksen, ainakin olettamuksen siitä, että tällä alueella, jossa malmeja voidaan etsiä, voitaisiin kenties myös kaivostoimintaa harjoittaa. Tätä ihmiset eivät oikein millään ymmärrä ja

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

emme ymmärrä mekään vihreissä. Olemmekin esittäneet, että luonnonsuojelualueet tulisi rajata malminetsintätoiminnan ulkopuolelle.

Täällä on esitetty lukuisia sellaisia kaivoslain uudistamistarpeita, joista meillä tuntuu olevan laaja yksimielisyys: Se, että kunnat voivat vaikuttaa kaivostoiminnan sijoittumiseen kaavoituksellaan. Se, että meidän tulisi säätää louhintavero tai kaivosvero, millä nimellä se nimitäänkään, jotta kunnat ja valtio saisivat arvonlisäveroa vielä nykyistä tehokkaammin. Se, että ympäristönäkökulmat otetaan niin tarkoin huomioon siellä kaivoslain säädännössä, että ikäviltä kaivosalan itsensäkin mainetta vahingoittavilta tapauksilta vältyttäisiin.

Uudistamistarpeita on, mutta näiden kahden pykälän muutos, kuten jo perustellusti on esitetty, ei vie kaivoslakia oikeaan suuntaan. Siksi olisikin viisasta jättää nämä pykälämuutokset nyt tekemättä ja uudistaa kaivoslakia niitten hyvien tavoitteitten mukaisesti kokonaisuus huomioiden seuraavalla vaalikaudella.

13.36 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin, etten käytä enää puheenvuoroa, mutta olen nyt pakotettu käyttämään, kun edustaja Huhtasaari laitto suuhuni sanoja, joita en käyttänyt.

Näyttää valitettavasti siltä, että täällä eduskunnassa on välillä menossa tämmöiset tahallisen väärinymmärtämisen MM-kisat. Näissä MM-kisoissa ei muuten jaeta mitaleita, sillä kaikki häviävät niissä, ja sen takia toivoisin, että emme toisemme suuhun laittaisi sanoja. Kun nimittäin pääsin edellisessä puheenvuorossa juuri kertomaan, että keskusta kannattaa ja esittää, että seuraavalla vaalikaudella tätä kaivostoimialaa koskevaa kaikkea lainsäädäntöä tarkasteltaisiin ja uudistettaisiin, niin on ikävä kuulla seuraavassa puheenvuorossa, että keskusta on esittänyt, että olisimme tyytyväisiä tähän.

Haluan ottaa muutaman esimerkin. Me esitämme kaivosveron ottamista, joka tulisi kunnille. Me esitämme muun muassa sitä, että ympäristövahinkovakuutusjärjestelmä tulee uudistaa ja siirtyä luonnonvararahastoon, jonka kautta katetaan paitsi ympäristön pilaantumishka ja vahinkotilanteet myös mahdollisten konkurssitilanteiden jälkihoito niin, että konkurssitilanteissakaan yhdenkään kaivoksen ympäristöongelmat eivät jää veronmaksajien maksettavaksi.

Toivoisin, että myös muilla puolueilla olisi perusteellisia, asiaan perehtymisen jälkeen tehtyjä linjauksia ja kannanottoja, eivätkä ne perustuisi pelkästään mielikuville. Tiedän, että monilla puolueilla näitä on: vihreät ovat tehneet, sosiaalidemokraatit ovat tekemässä, tänään on joku seminaarikin. Nämä ovat erinomaisia asioita, että näistä käydään vuoropuhelua, mutta niitten pitää perustua tosiasioille eikä mielikuville ja kevyille nakkeluille.

Meillä on täällä eduskunnassa monessa asiassa, kaivostoimialankin muutostarpeita koskien hyvin yhtenäisiä kantoja. Me löydämme toisemme kyllä varmasti helposti, jos me rakennamme omia kantojamme tosiasioille eikä kevyille heitoille tai panemalla sanoja toisten suuhun.

13.38 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi puhui tulevaisuuden sanoilla, ja niissä oli hyviä ajatuksia. Kuten joku kansanedustaja otti aikaisemmin esille, on hyvä, että nämä maassa olevat mineraalit ovat meidän omaa malmia ja omaa tuotantoa. Olen aivan täysin samaa mieltä siitä, että se, mikä maassa on, kuuluu valtiolle ja valtion pitäisi hoitaa toimenpiteet niiden asioiden eteenpäin viemisessä.

Punkt i protokollet PR 174/2018 rd

Mutta kyllä se sillä tavalla on, että tämä meidän kaivoslakimme vaatii uudistuksen, ihan täydellisen. Siinä pitää huomioida myös maanomistajien oikeudet ja ympäristöseikat paljon paremmin kuin tähän mennessä on huomioitu. On pystyttävä katsomaan tulevaisuuteen, eteenpäin, minkälaiselta meidän maaperä näyttää ja minkä näköistä jälkeä louhintatyö ja kaivostoiminta aiheuttavat meidän ympäristölle. Siksi on tarpeen, että tämä löytyy seuraavasta hallitusohjelmasta, kun tämä nykyinen hallitus on jo jättänyt tehtävänsä.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.